

Từ xa xưa, Hà Nội được xem là chốn “Ngàn năm văn vật đất Thăng Long”, có truyền thống văn minh, thanh lịch; không chỉ thanh lịch trong lối ăn, tiếng nói hàng ngày, mà còn được thể hiện trong cách cảm nhận cái đẹp. Có thể nói, cách sống hay giao tiếp của người Hà Nội bao giờ cũng toát lên vẻ lịch thiệp, tử tế và hòa nhã. Có được điều đó là do Hà Nội từ xưa tích tụ bề dày lịch sử, là nơi hội tụ nhân tài, nơi tiếp thu mọi tài hoa và chất lượng, phát triển thành nét đẹp truyền thống của mình.

Ngày nay, bên sông đỏ cỏ hoa Hà Nội từ ngàn xưa vẫn đang được gìn giữ. Với sự sống dồi dào, lòng yêu cái đẹp được hun đúc từ ngàn đời nay, người Hà Nội hôm nay vẫn đang bảo tồn những vẻ đẹp riêng của mình, đồng thời tiếp nhận những cái hay, cái đẹp của các vùng miền; từng người, từng gia đình vẫn đang ra sức giữ “nhà” để muôn đời vẫn là thanh lịch.

Cuộc khảo sát đánh giá thực trạng cảm thụ thẩm mỹ của người Hà Nội gần đây cho thấy hầu hết số người được hỏi có nhận thức đúng về khái niệm cảm thụ thẩm mỹ. Hơn cho rằng, cảm thụ thẩm mỹ là thẩm mỹ cái đẹp. Đây là điều mà số đông hiểu biết nhu cầu sáng tạo và thẩm mỹ cái đẹp là nhu cầu tự thân của mỗi người.

Bên cạnh đó, có một bộ phận lớn người được hỏi cho rằng, cảm thụ thẩm mỹ là sống đẹp. Phải chăng, thời kỳ này bắt đầu có một hệ giá trị khác với cha anh họ. Trong chiến tranh, sống đẹp có nghĩa là cống hiến tu chí, cống hiến sức xuân cho dân tộc; song trong thời bình, những toan tính cho cá nhân đã xuất hiện, bước thanh niên phải có cách nhìn khác với “sống đẹp”. Những nói chung về nhận thức, có hai thái độ đối với sống đẹp là sống lành mạnh, sống có văn hóa, có trách nhiệm với bản thân và với xã hội.

Quan niệm coi cảm thụ thẩm mỹ là yêu thích văn học nghệ thuật được rất ít người lựa chọn. Có thể, cuộc sống ngày càng phát triển, con người càng có nhiều tiếp xúc với những giá trị của cuộc sống nhưng nhu cầu khác nhau, mà văn học nghệ thuật chỉ là một trong những kênh

thông tin đó.

Chúng ta biết: văn học nghệ thuật đang có những hướng sâu rộng trong đời sống xã hội. Bên cạnh việc tiếp thu những tinh hoa văn hóa nhân loại, chúng ta phải đi tìm và tiếp xúc với những cách thức của những sản phẩm văn hóa ngoài luồng không chỉ làm nghiêng lệch thói hiếu thụ mơn cựa ngựa i dân mà còn là mầm mống gây nên sự xuống cấp về nhân cách, đạo đức nhất là lối sống.

Một trong những nét đặc trưng riêng của người Hà Nội xưa nay là phong cách thanh lịch. Không chỉ lịch lãm trong ăn mặc, mà cách ăn, nói của người Hà Nội đều toát lên vẻ thanh lịch. Tuy nhiên, có thể do đô thị hóa, mối quan hệ giữa con người với nhau trong xã hội ngày càng trở nên đa dạng và phức tạp hơn, kéo theo phong cách sống cũng khác biệt.

Về mối quan hệ giữa các thành viên trong gia đình ở Hà Nội hiện nay, phần lớn người trẻ có hai đầu bày tỏ quan điểm cho rằng, mối quan hệ này đang xấu đi. Đây là một điều đáng lo ngại.

Để xây dựng một xã hội văn minh, hiện đại đòi hỏi phải có những con người văn minh – thanh lịch - hiện đại. Do vậy, những đặc tính cần có của người Hà Nội hiện nay theo đa số người trẻ có hai phần là thanh lịch, văn minh, học vấn cao, sáng tạo, trung thực... Bên cạnh, các đặc tính khác như dũng cảm, vị tha, hiện đại, ý thức lập thân, lập nghiệp cũng được chú ý.

Tốt đẹp hơn, việc xây dựng con người Hà Nội văn minh, thanh lịch, hiện đại đang trở thành vấn đề hết sức cần thiết có tính lâu dài và bền vững, đòi hỏi phải xây dựng một môi trường xã hội lành mạnh, môi trường văn hóa lành mạnh, một môi trường thiên nhiên trong xanh, sạch, đẹp.

Hiện nay, cách thức đánh giá thẩm mỹ, những thói văn hóa – thông tin, nghệ thuật có tính thẩm mỹ hiện nay là dung hòa sự đồng nhất và khác biệt trên cơ sở phát triển và sự đồng nhất các dịch vụ văn hóa, các loại hình câu lạc bộ văn hóa, các trung tâm văn hóa nghệ thuật của thành phố, trung tâm và các phòng truyền thống đời sống, nhất là các chương trình phát thanh, truyền hình cũng như chương trình hoạt động văn hóa dân gian ở đô thị. Theo hướng này có thể đánh giá thẩm mỹ “hội đồng” văn hóa – thông tin, nghệ thuật của các dân thành phố Hà Nội qua các lĩnh vực như sau:

Một là, thông qua các dịch vụ văn hóa của Nhà nước, tiếp thị và tiếp nhận như: phòng trà, ca nhạc; chơi điện tử; internet, cà phê internet; karaoke; vũ trường; vui chơi giải trí tại các điểm văn hóa; rạp chiếu phim để thưởng thức loại hình nghệ thuật biểu diễn; Nhà hát, điểm biểu diễn sân khấu cổ truyền, hiện đại và biểu diễn ca múa nhạc; văn hóa phẩm và đồ lưu niệm; phòng trưng bày tranh, ảnh, tượng; cho thuê sách, báo, băng hình, đĩa nhạc; mua, bán sách, báo cũ và băng hình, đĩa nhạc; quăng cáo; thối trang; in ấn, chụp ảnh vi tính, photocopy; trang điểm, thẩm mỹ thân thể (sơn - sơn móng tay, gội đầu, massage...); đồ giặt; truy cập; nhiếp ảnh; trang trí nội thất và mua sắm đồ công nghiệp nói chung.

Hai là, thông qua các câu lạc bộ văn hóa thể thao - nhất là tại các trung tâm văn hóa nghệ thuật. Thành phố Hà Nội hiện có khoảng 23 nhà văn hóa của các ngành, đoàn thể, trường học địa phương. Các nhà văn hóa, các câu lạc bộ hoạt động nhằm đáp ứng các nhu cầu thể chất và xã hội như:

- Bồi dưỡng phong trào văn hóa của xã: sáng tác ca khúc mới, kịch bản mới cho thi đấu, chơi múa tiếp thị, sinh hoạt hè...;
- Tổ chức hội diễn, liên hoan nghệ thuật quần chúng;
- Hoạt động câu lạc bộ: câu lạc bộ đàn hát, sáng tác, nhiếp ảnh...;
- Phối hợp các đoàn thể nhằm xã hội hóa các hoạt động văn hóa nghệ thuật;
- Tổ chức các hoạt động đáp ứng việc thoả mãn thẩm mỹ, sở thích và nghệ thuật, thể thao như chơi đàn, võ thuật thi đấu, hoạt động thể thao, đàn organ, vũ quần thể, thối trang, v.v...

Ba là, thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, nhất là báo chí và truyền hình. Hiện nay, trên địa bàn Hà Nội có khoảng 300 đơn vị báo chí với khoảng 500 đầu báo, kể cả các chuyên đề, chuyên san, phụ san, 34/35 nhà xuất bản của các nước có sự liên lạc với Hà Nội, v.v...

Bốn là, qua các loại hình văn hóa dân gian như:

- Sinh hoạt tín ngưỡng – tôn giáo, lễ hội của người dân vào các dịp hội hè, lễ tết tại đình, chùa, nhà thờ, khu vui chơi giải trí trong và ngoài đô thị. Đây là dịp hội sinh và tái tạo các sinh hoạt dân gian (nhảy múa, hát dân ca, sân khấu, hò diên tông, chèo, ca trù, quan họ, rước cờ...)
- Văn hóa ẩm thực đô thị là sự tiếp nhận và nâng cao truyền thống tri thức ẩm thực và ứng dụng dân gian trong đời sống để ăn uống theo lối công nghiệp phát triển ở thành phố.

- Các sáng tạo nghệ thuật dân gian như làm thơ, các câu lạc bộ ca trù, hát xẩm, vẽ tranh, nặn tòp ng, làm vớt trang trí... theo lối truyền thống đang phát triển. Một số hình thức nghệ thuật sắp đặt – trình diễn theo ngườu hàng cá nhân với các biểu tượng nghệ thuật Đông – Tây kim c mang tính trừu tượng cùng tính sáng tạo theo kiểu hiện đại, hiện đại cũng có mặt trong môi trường văn hoá.
- Các hình thức tiếp cận đời sống sinh, thể dục thể thao được phát triển trong môi trường đô thị.
- Các hình thức truyền miệng dân gian (giai thoại, tiếng đồn, dục luận xã hội) cùng những “tin tức” qua mạng internet, v.v...

Nhu cầu sinh hoạt văn hóa dân gian ngày càng phát triển ở đô thị. Văn hóa dân gian, văn hóa quần chúng và văn hóa bác học là ba chân kiềng của đời sống văn hóa đô thị hiện đại và chúng đều tác động đến sự cơm thối thối m m của ngỗng i Hà Nội./.

Hà Sĩ Vĩnh - Nguyễn Duy Bắc

